

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН»

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР.

43-ПИЛ ЧИҚИШИ
№ 178 (11.927)

Сешанба, 1 август 1961 йил.

Баҳоси 2 тийин.

(Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Программаси лойиҳасидан).

ПРОЕКТ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ

ПРОГРАММАСИ

БИРИНЧИ ҚИСМ

Капитализмдан коммунизмга ўпиш —

инсониятнинг паракқиёп йўли

VI. МИЛЛИЙ-ОЗОДЛИК ҲАРАКАТИ*

Миллий-озодлик революцияси сиёсий мустақилликка эришиш билан тугамайди. Агар революция социал ва иқтисодий ҳаётда чуқур ўзгаришларга олиб келмаса, миллий тикланишнинг энг муҳим вазифаларини ҳал қилмаса, бу мустақиллик замини бўш мустақиллик бўлади ва номатгина мустақиллик бўлиб қолади.

Бу революцияда охиригача олиб бориш учун, миллий манфаатлар ва социал тарққиёт учун энг изчил курашчи — ишчилар синфи. Саноат ривожланиши билан ишчилар синфининг сови кўнара боради ва унинг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги роли кучайди. Ишчилар синфи билан деҳқонлар иттифоқи — чуқур демократик инқилобнинг амалга ошириш учун муваффақият билан кураш олиб боришининг, иқтисодий ва социал тарққиётнинг асосий шароити. Бу иттифоқ кенг миллий фронтнинг негизи бўлиши керак. Миллий буржуазиянинг антиимпериалистик ва антифеодал курашида ишчи-деҳқонлар иттифоқининг асосий вазифаларини ҳал қилди. Шайнинг майда буржуазия ва демократик интеллигенция ҳам миллий фронтга бирилади.

Уйғонган халқларнинг озодлик ҳаракати кўпгина мамлакатларда миллийликнинг байроғи остида ўтмоқда. Маркислар-ленинчилар эзилган миллатлар миллатчилиги билан эзувчи миллатлар миллатчилигини фарқ қиладилар. Эзилган миллатнинг миллатчилигида зулмга қарши умумидемократик мазмун бор, шунинг учун коммунистлар уни мубайян босқинда тарихдан тўри деб билиб, қўллаб-қувватлайдилар. **Умумидемократик мазмун** эзилган халқларнинг империалистик зулмдан қутилиши, миллий мустақилликка ва миллий тикланишга интилишларида ифодаланади. Айни замонда эзилган миллатнинг миллатчилигида реакцион эксплуататор юқори табақанинг идеологияси ва манфаатларини ифодалайдиган иқтисодий бир томон ҳам бор.

Миллий буржуазия ўз табиятига кўра иқтисодиёла характерга эгадир. Ҳозирги шароитда мустамакана, сойик мустамакана ва қарам мамлакатларнинг империалистик доиралар билан боғланган миллий буржуазиянинг антиимпериалистик ва антифеодал революциянинг асосий вазифаларини амалга оширишдан объектив манфаатдордир. Винобарин, унинг муҳим умумий миллий вазифаларини ҳал қилишда прогрессив роль ва унда иштирок қилиш қобилияти хади тугатган эмас.

Бирок, меҳнаткашлар билан мулкдор синфлар ўртасидаги зиддиятлар кучайиб боради ва мамлакат ичида синфий кураш кескинлаша боради сари миллий буржуазия империализмга кўра кўпроқ мойиллик кўрсата боради.

Озодликка чиққан мамлакатларнинг тарққиёт процесси курашқа бўлиши, бир нафақа босқинчиларни ўз ичига олиши мумкин. Озодликка чиққан мамлакатларда тарихий ва социал-иқтисодий шароитлар гуруҳча бўлганини сабабли, омманинг революцион иқидиёти бу мамлакатларнинг социал тарққиёт йўлидан ривожланиб бориш формалари ва суръатлари кўпгина ўзига хос хусусиятлар киритади.

Мустамаканачилик аълимадан овоз бўлган мамлакатлар қандай йўлдан боради — капиталистик тарққиёт йўлиданми ёки капиталистик бўлмаган тарққиёт йўлиданми — бу мамлакатларнинг халқлари олдига турган асосий проблемалардан бири ани шудир.

Капитализм уларга нима бера олади?

Капитализм — халқлар аъоб-уқубат чекадиган йўллар. Капитализм эканомикам тез тарққиёт қилдиришни, қашшоқликни йўқотишни таъминламайди: социал тенгсизликни чуқурлаштиради. Қашшоқликни капиталистик ривожланиш деҳқонларини янада кўпроқ қонавайрон қилади. Ишчиларнинг капиталистик тарққиётнинг бийиши учун қолган тойиб ишчи-деҳқонларнинг қашшоқлиги кўпроқ аринишни кўпайтирилади иборат бўлади. Майда буржуазия бирин кайтат билан рақобат курашида ялчиб ташланади. Омма маданият ва илм-маърифатдан баҳраманд бўла олмайд. Интеллигенция ўз талабини сотишга мажбур бўлади.

Социализм халқларга нима бера олади?

Социализм — халқларнинг озодликка ва бахт-саодатга чиқиб йўлидир. У эканомика ва маданиятни тез юксалтиришни таъминлайди. Асрлар мобайнида эмас, балки бир аълодининг умри мобайнида қолқ мамлакатнинг индустрия мамлакатига айлантиради. Планин социалистик эканомика, ўз табиятига кўра, юксалтувчи ва раванк толувчи эканомикадир. Кишини киши эксплуатация қилишининг тугатилиши социал тенгсизликка хотима беради. Ишчилар батамом йўқолади. Социализм ҳамма аълоқларини ер билан таъминлайди. Ҳужалинин ривожлантиришда уларга ердан беради. Уларнинг меҳнатларини ихтиёрий асосда кооперативларга бириштиради. Илгор қиллоқ ҳужалин техникасини ва агрономия фанийн уларнинг қўлига беради. Деҳқонлар меҳнати умумилорқ меҳнат бўлади, ер эса кўпроқ ҳосил беради. Социализм ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларнинг моддий ва маданий турмуш даражасининг юқори бўлишини таъминлайди. Социализм халқ оммасини коронилик ва маълолатдан қинариб, уларни ҳозирги замон маданиятидан баҳраманд қилади. Интеллигенция олдига халқ бахт-саодати йўлида ижод қилиш учун кенг имкониятлар очилади.

VII. БУРЖУА ИДЕОЛОГИЯСИГА ВА РЕФОРМИСТИК ИДЕОЛОГИЯГА ҚАРШИ КУРАШ

Ҳозирги дунёда икки идеология ўртасида — коммунистик идеология билан буржуа идеологиясин ўртасида қийдаги кураш бормоқда. Бу кураш капитализмдан социализмга ўтишдан иборат тарихий процесснинг инсоният маънавий ҳаётидаги инқилобидир.

Янги тарихий давр пролетариат революцион дунё қарашининг чинакам таянганасига эриштирди. Марксизм-ленинизм илгор инсониятнинг динидан мустақиллик жой олди.

Буржуа тарққиётлар ва мактаблари тарихий синовга бардош бера олмади. Улар турмуш илгари сурган масалаларга иллий асосда жавоб бера олмадилар ва бера олмайдилар. Буржуазия эндиликда халқ оммасини ўз орқасидан эргаштириб бора оладиган идеяларин илгари суратишдан оқиндор. **Буржуа идеологияси чуқур кризисни бошидан кечирмоқда.**

Жуда кўп халқ оммасининг онгига революцион ўзгариш қилиш мураккаб ва узой процессдир. Жаҳон социализм системаси қанчалик кўп ғалаба қозонса, жаҳон капитализм кризис қанчалик чуқур бўлса, синфий кураш қанчалик кўп кескинлашса, маркис-ленинча идеяларнинг оммани коммунизм учун курашга жалб этилиши ва сафарбар қилинишидаги роли шунчалик ошади. Идеология кураши — пролетариат синфий курашининг энг муҳим тарихий қисминдир.

* Боши «Кизил Узбекистон»нинг 30 июль сонида босяган.

Қайси йўлни тавлаб олиш — халқларнинг ўз ички ишидир. Кучларнинг жаҳон майдонидида ҳозирги шароитда ва жаҳон социализм системасининг қудратли ердан бериши учун реал имконият мавжуд бўлган бир шароитда, сойик мустамаканачиликнинг халқлари қайси йўлни тавлаб олиш масаласини ўз манфаатларини қўллаб ҳал қилишлари мумкин. Уларнинг қайси йўлни тавлаб олишлари синфий кучлар инсобатига боғлиқдир. Капиталистик бўлмаган йўл билан ривожланиш ишчилар синфининг, халқ оммасининг, умумидемократик ҳаракатнинг кураши билан таъминланади ва миллатнинг абсолют кўнчилиги манфаатларига мувофиқ келади. Бу йўл буржуазиядан ён беришни талаб қилади, лекин бу ён бериш миллат фойдасига ён бериш бўлади. Капиталистик бўлмаган йўл билан ривожланишда аҳолининг барча қатламлари ўз кучларини ишта сола оладилар.

Кам ривожланган мамлакатларнинг халқлари учун **миллий демократия давлатини** барпо этиш ва ривожлантириш йўлида кенг перспективалар очилади. Миллий демократия давлатининг сиёсий асоси — миллий мустақилликни тўла таъминлаш учун, кенг демократия учун, антиимпериалистик, антифеодал демократик революциянинг охиригача олиб бориш учун курашаётган барча прогрессив ватанпарвар кучларнинг блокидир.

Халқ оммаси синфий ва миллий онглилигининг тўхтовсиз ўсиши — ҳозирги даврда ижтимоий тарққиётнинг ҳаракатини белгисидир. Империалистлар миллий суверенитет идеясини бузиб кўрсатишга, унинг асосий мазмунини йўқотишга, ундан миллий худбинлигини кучайтириш учун, миллий мунозирот руҳини аълоқда келтириш учун, миллий антагонизмларни кучайтириш учун фойдаланишга зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. Демократик кучлар халқларнинг тенг ҳуқуқлигини, уларнинг зўр ишончи, дўстлиги, ғазор ердан бериши ва ақилдан алоқа боғланиши нўзда тутиб, социал прогрессив манфаатларини назарга олиб, миллий суверенитет идеясини барқарор қилмоқдалар. Миллий суверенитет идеяси — демократик маънода олиганида — тобора маъкам ўрнатиб бормоқда, тобора кўпроқ аҳамият қарб этмоқда, инсониятнинг прогрессив тарққиётда муҳим факторга айланимоқда.

Коммунистик партиялар антиимпериалистик, антифеодал, демократик революцияни иътилод билан охиригача олиб бориш учун, миллий демократия давлатини аълоқда келтириш учун, социал прогресс учун ақтия кураш олиб бормоқдалар. **Коммунистларнинг мақсадлари — миллатнинг юксак манфаатларига мувофиқ келади.** Реакцион доираларнинг антикоммунизм иқидиёти остида миллий фронтни портлатиб юбориш йўлида қилаётган уришларини, коммунистларнинг таъйиб қилиниши миллий-озодлик ҳаракатини заъифлаштиришга олиб бормоқда, халқларнинг миллий манфаатларига эид келмоқда, эришилган ютуқларини қўлдан бериб қўйиш ҳавфини тугдиримоқда.

Миллий давлатлар жаҳон миқёсда мустақил куч сифатида тобора антиворқ қичмоқдалар, шу билан бирга бу, объектив жиҳатдан, асосан прогрессив, революцион ва антиимпериалистик кучлар. Мустамакана зулмидан овоз бўлган мамлакатлар ва халқлар ҳозирги замоннинг марказий проблемасини ҳал қилишда — яъни жаҳон урушининг олдин олишда жуда катта роль ўйнайди лозим. Империализм бу мамлакатларнинг одам ва моддий резервларидан фазари бошлаган талайлиқни урушларидан бемаълот фойдаланиб келган замонлар ўтиб кетди. Бу мамлакатларнинг халқлари реакцион ва мустамаканачилар билан боғланган доираларнинг қарчилигини, шунингдек миллий буржуазиянинг иқидиёти билан боғлиқ қарчилиқни, шунингдек миллий ҳафсизликка ҳужай қилдирилган, тенгсизликни тугдиришга айланидиган замон келди. Буни уларнинг тўб манфаатлари, барча халқларнинг манфаатлари таълоқ қилади.

Озодликка чиққан мамлакат халқларининг ва социалистик давлатлар халқларининг уруш ҳавфига қарши курашидаги куч-ғайратларини бириштириш — умумий тинчликнинг энг буюк факторидир. Инсониятнинг ундан қисинининг ирода ва кучини йўқла қилувчи бу қудратли фронт империалист агрессорларни чекиншига мажбур қила олади.

Социализм мамлакатлари империалистик зулмдан қутилиш учун курашаётган ён қутидан халқларнинг семийини ва сойик дўстларни бўлиб, ён бу халқларга ҳар томонлама мадад беришмоқдалар. Улар мустамакана зулмининг барча формаларини тугатиш учун курашмоқдалар ва мустамаканачи империалистнинг қаробалари устида вужудга келган давлатларнинг суверенитетини мустаҳкамлашга бутун қоплар билан ердмлашмоқдалар.

КПСС мустамакана ва ярим мустамакана кишиларини парчалаб ташлаган халқлар билан қардошларча иттифоқ бўлишни ўз халқларо сийасатининг энг муҳим негизларидан бири деб билади. Бу иттифоқ жаҳон социализм билан жаҳон миллий-озодлик ҳаракати ҳаётий манфаатларининг бирилигига асослангандир. КПСС миллий мустақилликни қўлга киритиш ва мустаҳкамлаш йўлидан бораётган халқларга, мустамакана системасини батамом тугатиш учун курашаётган барча халқларга ердан беришни ўзининг интернационал берчи деб ҳисоблайди.

Империалистик реакция коммунизмини ва унинг олижаъоб идеяларини қоралайди, капитализмини ҳимоя қилишга уришиб, оммага идеологик таъсир кўрсатишининг барча воситаларини ишта солмоқда. Империалистнинг асосий гоъвий-сиёсий курали — **антикоммунизм** бўлиб, унинг асосий мазмуни социализмин тузумга тўхмат қилишдан, коммунистик партиялар сийсати ва мақсадини, маркис-ленинизм таълимотиин сохталаштиришдан иборатдир. Империалистик реакция антикоммунизм иқидиёти остида барча илгор ва революцион нарсаларни таъйиб ва кувғин қилмоқда, меҳнаткашларнинг сафарини эжратиб юборишга, пролетариатнинг кураш продасини бўнаштиришга ҳарият қилмоқда. Ҳозир ана шу қора байроқ остига социал тарққиётнинг ҳамма душманлари: иллий-олигархияси ва ҳарбий доиралар, фашистлар ва реакцион клерикаллар, мустамаканачилар ва помещиклар, империалистик реакциянинг ҳамма гоъвийи ва сиёсий ҳомийлари бирилади. Антикоммунизм — буржуа идеологияси инқирозининг сўнг даражага етганлигининг ифода-сидир.

Буржуа тузумининг ҳимоячилари оммани маънавий тугуқликда сақлашга интилиб, буржуа жамиятнинг эксплуататорлик табиятини ниқоблайдиган, капитализмин буюб кўрсатадиган лигидан-янги «назарилар» туриб чинамоқдалар. Улар ҳозирги замон капитализмини бу ҳужайини ўзгаришди, «халқ капитализмин» бўлиб қолди, бундай капитализм вақтида мулкнинг «тақсимланиб кетиши» ва капитализминг «демо-

кратлашуви» юз беради, синфлар ва синфий зиддиятлар йўқолади, «даромадлар тенглашиб боради» ва иқтисодий кризислар йўқолиб боради, деб ишонтирмоқчи бўладилар. Ҳақиқатда ҳозирги замон капитализмининг тарққиёти капиталистик жамиятдаги зиддиятлар ва антагонизмларнинг кучайиб бориши тўғрисидаги, унда синфий курашининг кескинлашиши тўғрисидаги маркис-ленинча таълимотнинг тўғрилигини исботламоқда.

Буржуа тузумининг ҳимоячилари уни «**ҳамма учун роҳат-фароғат давлати**», деб атайдилар. Улар капиталистик давлат монополияларга қарши турмоқда ва социал ўйғунликка ва «ҳамма учун роҳат-фароғатга эришиш мумкин. Дегаи хом халлар тарқатмоқдалар. Аммо буржуа давлати — монополиялар қўлидаги иттифоқий кураш, ақиллиқ, улар манфаатин «роҳат-фароғат» молини капитали манфаатлари учун роҳат фароғат эканлигини, юз миллионлаб меҳнат аълоқларини аъоб-уқубат ақиллигига халқ оммаси ўз таъжирбасида ишонч ҳосил қилмоқда.

Антикоммунизм «назаричилари» ҳозирги замон империализмин «озод дунё» деб атамоқдалар. Ҳақиқатда эса «озод дунё» — эксплуатация ва ҳуқуқсизлик; дунёсидир, инсоннинг қадр-қиммати ва миллий гуруҳини пойма қилиш дунёсидир. Жаҳодат ва сиёсий реакция дунёсидир. Милитаризм аъж олган ва меҳнаткашларга қовли зулм қилиш дунёсидир.

Монополистик капитализм идеологиясини — ўтакетган шовинизм ва ирқчиллик идеологиясини тугдиради. Ҳозирги тепасидаги фашизм — молия капиталининг энг реакция, энг шовинистик энг империалистик элементларнинг ошқор тартибсизлиги диктатурасидир. Фашизм ишчилар синфининг партиясини ақилоб қўлиб ва тор-мор келтириб, пролетариат кучларини парчалаб юбориш ва уларни янқа-янқа маъжақлаб ташлаш, сўнгга эса бошқа ҳамма демократик партия ва ташкилотларни тугатиш, халқнинг капиталистик монополиялар сийсатининг кўр-кўрона қўлигига айлантириш мақсадига ҳамма ерда ва ҳамма вақт зўрлайди антикоммунизмдан иш бошлайди. Фашизм ўз эрбасини аълоқда ишчилар синфи ва барча меҳнаткашлар манфаатларининг энг изчил, саботли ва сойик ҳимоячилари бўлган коммунистик партияларга қарши қаратади.

Империалистик реакция миллий нисоларни аъж олдириш учун, бутун-бутун миллатлар ва элатларни кувғин қилиш (антисемизм, негрларга ва кам ривожланган мамлакатларнинг халқларига нисбатан ирқий айирмачилик қилиш) учун, меҳнаткашларнинг синфий онглиги хиралантириш учун, пролетариатни ва унинг иттифоқчиларини синфий курашдан қалғитиш учун шовинизмдан кенг фойдаланмоқда.

Империализмининг сиёсий ва идеологик ҳазинасида **клерикализм** тобора кўпроқ аҳамият касб этмоқда. У черновдан ва унинг кенг тармоқли аппаратида фойдаланиш билан чекинмаётган. У ҳозир кўпгина капиталистик мамлакатларда ҳокимият тепасида турган ўз йирик сиёсий партияларига эга. Клерикализм ўзининг қасба соъз, ёшлар, хотин-қизлар ташкилотларини ва бошқа ташкилотларини тузиб, ишчилар синфининг сафарини, меҳнаткашлар сафарини ақрибати юрмоқда. Монополиялар меҳнаткашларнинг диний ҳислатларини, уларнинг бийдаъ ва ҳуротларидан фойдаланаётган клерикал партия ва ташкилотларни таъминлашга маблар аъмайтирлар.

Буржуа идеологиясининг турлари ва формалари, меҳнаткашларни аълоқ методлари ва воситалари хилма-хилдир, лекин уларнинг моҳияти битта — у ҳам бўлса умри тугаб бораётган капитализмин тузумини ҳимоя қилишдир. Монополиялар ҳумкорлигинин гоъвий жиҳатдан асослаш, эксплуатацияни оқлаш, ижтимоий мулкни ва коллективизмин қоралаш, милитаризмини ва урушни қўлларга қўтариб маъкам мустамаканачилик ва ирқчиллигини оқлаш, ҳўллар ўртасида аълоқ ва душманликни аъж олдириш — ҳозирги замон буржуазиясининг сиёсий ва иқтисодий назарисини, философияси, социологиясини, этика ва эстетикасини ани ш идеялар билан суройиллади.

Антикоммунизм Осиё, Африка, Лигин Америкаси мамлакатларидаги демократик кучларга қарши курашда реакциянинг асосий қуролига айланимоқда. Антикоммунизмда империалистик идеология мустамакана зулмидан қутулган мамлакатлардаги феодал элементлар, империалистик буюлган эле-

VIII. ТИНЧ-ТОТУВ ЯШАШ ВА УМУМИЙ ТИНЧЛИК УЧУН КУРАШ

КПСС СССРда коммунистик жамият қуриш учун ва жаҳон социализм системасини ривожлантириш учун тинч шароит таъминлашга ҳамда барча тинчликсевар халқлар билан бирликда инсониятни қирғилик келтиривчи жаҳон урушидан қутқаришни ўзининг таъйиб сийсат соҳасидаги фойдалигининг асосий мақсоди деб билади.

КПСС дунёда умумий тинчликни сақлай оладиган ва мустаҳкамлай оладиган кучлар вужудга келганлигига ва ўсаётганлигига асосланади. Давлатлар ўртасида принципий ҳаётда янги муносабатлар қарор топиши учун имконият тугдиримоқда.

Империализм диктатуралар ўртасидаги муносабатларда ҳумкорлиги ва бўйсунуш, кузусининг қудали томонидан эзилган муносабатларидан бошқача муносабатларини билмайдир. У халқларо муносабатларини зўравонлик ва таъдид, зулм ва ўз бошимчилик асосига қўлади. У агрессия урушларига халқларо масалаларни ҳал қилишнинг таъйиб воситаси деб қарайди. Империалистик давлатлар учун дипломатия ўз иродасини бошқа халқларга зўрлаб ўтказиш воситаси, урушлар таййарлаш қуроли бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Империализм танҳо ҳумкорлиқдан қилган даврда уруш ва тинчлик масаласини молия-саноат олигархисини томонидан халқлардан бутунлай маъхий қилишга ҳолда ҳал қилинар эди.

Социализм империалистик қарам қарши Уларон **халқларо муносабатларининг янги типини** илгари сурди. Социалистик мамлакатларнинг тинчлик, тенг ҳуқуқлиқ, халқларнинг ўз таъдирларини ўзлари белгилаш, барча мамлакатларнинг мустақиллиги ва суверенитетинин ҳурмат қилиш принциплари асосига қурилган таъйиб сийсати, шунингдек социалистик дипломатиянинг қалол, инсонпарвар методлари жаҳондаги вазиятга тобора кўпроқ таъсир кўрсатмоқда. Империалистик халқларо муносабатларда етакчи роль ўйнамай қолган ва социалистик система тобора катта роль ўйнаётган, миллий мустақилликка эришган давлатларнинг ва капиталистик мамлакатлардаги халқ оммасинин жаҳон сийсатидидаги таъсир-таъдирини бир шароитда социализм томонидан илгари сурилган янги принциплар агрессия империалистик сийсат принциплари устида ғалаба қозониши учун реал имконият вужудга келмоқда.

Тарихда биринчи марта шундай вазият вужудга келдики, бунда катта давлатларига эмас, балки кичик давлатлар ҳам, мустақил тарққиёт йўлига кирган мамлакатлар, тинчликка интилаётган барча давлатлар, ўз кучларининг қандайдиллиқдан қатъи назар, мустақил ташқи сийсат юргизиш имкониятига эгадирлар.

ментлар ва реакцион буржуа группаларининг идеологияси билан қўшилмоқда.

Бу мамлакатларнинг халққа қарши доиралари видалатчилигининг умумидемократик мазмунини кучсизлантиришга, унинг реакция томонини кучайтиришга, миллатнинг демократик кучларини сийиб чинаришга, социал тарққиётга тўсқинлик қилишга, иллий социализм таълимотининг ёйилишига ҳалақит беришга интиломоқдалар. Айни замонда «миллий типдаги социализм» назариялари илгари сурдилоқда, социализм ҳақидаги майда буржуа хом халларнинг одадига бир турли бўлган социал-философий доктриналарни пропаганда қилишмоқда. Бу назариялар халқ оммасини қалғитишга, миллий-олигархияни ривожлантиришга тўсқинлик қилмоқда, унинг ғалабаларини зарба остида қолдиришмоқда.

Мустамакана зулмидан қутулган мамлакатларда миллий-демократик, антиимпериалистик идеялар кенг ёйилмоқда. Коммунистлар бу идеяларнинг бошқа тарафдорлари билан бирликда империализм ва ички реакцияга қарши ақтия кураш олиб бормай туриб ҳам, миллий мустақиллигини ва социал тарққиётини таъминлаш мумкин, деган хом халқларнинг пуч эканлигини оммага қут билан тушунтиришмоқдалар, шовинизмга қарши ва депотик режимида хамда демократияни бостиришни оқлаётган реакция идеологиянинг бошқа қўришларига қарши ақтия кураш олиб бормоқдалар. Айни замонда коммунистлар оммани иллий социализм байроғи остида бириштириб, социалистик идеологиянинг вақиллари бўлиб майдонга чиқмоқдалар.

Империалистик буржуазия идеологик курашнинг тиги аълоқ, ишчилар синфига ва унинг маркис-ленинча партияларига қарши қаратилгандир. Ишчилар ҳаракатидаги социал-демократизм ва коммунистик ҳаракатдаги ревизионизм ишчилар синфига буржуазия таъсирининг ифодасидир.

Ҳозирги замондаги ўнг-социал демократия буржуазиянинг ишчилар ҳаракати ичидаги энг асосий гоъвийи ва сиёсий таянчи руҳли қолмоқда. У эски оппортунистик идеяларни «энг янги» буржуа назариялари билан электик равишда қўймоқда. Социал демократиянинг ўнг қаноти маркисизм билан алоқасини ўзла кесил қилиб ва иллий социализмга демократик социализм деб аталган нарсани қарам-қарши қўйди. Демократик социализм таъдирларини буржуа жамиятда антагонистик сийлар ва синфий кураш борлигини инкор қилмоқдалар, пролетар революциясининг зарурлигини қарши, ишлаб чиқариш воситаларининг хусусий мулкчилигини тугатишга қарши ҳурж қилмоқдалар. Уларнинг даъвосига, «капитализм трансформацияси» юз бериб, у социализмга айланимоқда эмиш.

Ўнг социализмга социал реформаларини социалистик революцияга қарам-қарши қўйишдан бошлаб, давлат монополизини капитализмининг ҳимоя қилишга қорб етдилар. Илгари улар пролетариатга, уларнинг революцион маркисизм билан ихтилофлари ишчилар ҳаракатининг пировард мақсадида кўра уни амалга ошириш воситаларига кўпроқ таъаллуқли, деб ўқитиб эдилар. Эндиликда улар социализмдан ошқорка ўз ўғирмоқдалар. Илгари ўнг социализмга синфий курашни эътироф қилишни, пролетариат диктатурасини эътироф қилишга етказишдан бот тортар эдилар. Ҳозир улар синфий курашининга эмас, балки буржуа жамиятда антагонистик синфларнинг мавжудлигини ҳам инкор қилмоқдалар.

Тарихий таъжирба социал-демократияни идеологиясининг ҳам сийсатининг ҳам инқирозга учраганигини кўрсатди. Улар реформистик партиялар ҳокимият тепасига келган вақтларда ҳам монополизини буржуазиянинг ҳумкорлигига дахл қилмайдиган жузъий реформалар ўтказиш билан чекинмақдалар. Антикоммунизм социал реформизмин гоъвий-сиёсий жиҳатдан бош бер қўлға киритиб қўйди. Бу — социал демократизм кризисининг асосий сабабларидан биридир.

Маркисизм-ленинизм тобора илгидан-илги ғалабаларга эришмоқда. У ишчилар синфининг, тинчликка, янгиликка, тарққиётда интилаётган жуда кўпчилик инсониятнинг ҳаётий манфаатларини ифода қилдиганлиги учун, капитализм ўрнига келаятган янги жамиятнинг идеологиясини ифода қилдиганлиги учун ғалаба қозонишмоқда.

Ҳозирги замоннинг асосий масаласи — уруш ва тинчлик масаласидир. Уруш ҳавфининг бирдан-бир маъна империализмдир. Империалистик лагеры инсоният олдида энг даҳшатли жиноятини — жаҳон термордор урушини таййарламоқда, бу уруш бутун-

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Боши биринчи бетда)

Янги тарихий даврда халқ оmmasининг халқаро масалаларни ҳал қилишга актив аралашishi имконияти беқиёс ўсди. Халқлар тинчлик ва уруш масаласини ҳал қилишда ўз ўзларига тобора антивард олмоқдалар. Оммавий турли-туман формаларда урушга қарши ҳаракати тинчлик учун курашда энг катта фактордир. Импералистик урушларга қарши энг мураккаб энг кучли курашчи бўлган халқаро ишчилар сифри бу умумхалқ курашининг улуг ташкилотчи кучи бўлиб майдонга чиқмоқда.

Қудратли социалистик лагернинг, тинчликсевар носоциалистик давлатларнинг, халқаро ишчилар сифрининг, ва тинчлик ишини ҳимоя қилаётган барча кучларнинг бирлашган кучлари билан жаҳон урушининг олдини олиб қолиш мумкин. Социализм кучларининг импералистик кучлари устидан, тинчлик кучларининг уруш кучлари устидан, тобора кўпроқ устуни бўлиб бораётганини шунга олиб борадики, ҳали социализм ер юзиде тўла таъби қилганга қадар, дунёнинг бир қисмида капиталистик сўқашиб қолса-да, жаҳон урушини жамият ҳаётидан чиқариб ташлаш учун реал имконият вуқудга келади. Социализмнинг бутун дунёда таъби қилини ҳар қандай урушлар келиб чиқшининг социал ва миллий сабабларини эътиборга олади. Урушларни тутатиш, ер юзиде абалий тинчлик ўрнатиш — коммунизмининг тарихий вазифасидир.

Мустахкам тинчликни таъминлашнинг радикал йўли — қаттиқ халқаро контроль ўрнатиш ҳолда ёлпасига ва батамом қуролсизланишдир. Импералистик халқаро зиммасига қуролланишнинг мисли қўрилмаган оғир юкин юкляди. Социализм миллий бойликларни ана шундай беҳуда сарфлашдан инсониятни халос қилишни унинг олдидаги ўз бурчи деб билади. Бундай вазифани ҳал қилиш инсоният учун тарихий аҳамиятга эга бўлур эди. Халқлар актив қатъий кураш олиб

бориб, импералистларни қуролсизланишга мажбур қила оладилар ва қилишлари лозим.

Социализм дунё икки системага бўлинган шаронда давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг бирдан-бир оқилона принципини — социал тузуми турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш тўғрисида В. И. Ленин илгари сўрган принципини инсониятга тақдим қилди.

Социалистик давлатлар билан капиталистик давлатларнинг тинч-тотув яшаш — инсоният жамияти тараққиётининг объектив заруриятидир. Уруш халқаро низоларини ҳал қилишнинг воситаси бўлиб хизмат қила олмайди ва хизмат қилмаслиги керак. Е тинч-тотув яшаш, еки халокатли уруш — тарих масалани фақат ана шу тахлитда ўртага қўйган. Бориди импералистик агрессорлар янги жаҳон урушини бошлашга журъат етдиган бўлсалар, халқлар байрон қилувчи урушларга ўзларини дучор қилувчи тузумга ортиқ тоқат қилмайдилар. Улар импералистларни йўқ қилиб ва кўнраб ташлайдилар.

Тинч-тотув яшаш урушини давлатлар ўртасидаги низоли масалаларини ҳал қилишнинг воситаси деб ҳисоблашдан воз кечишни, бу масалаларни музокаралар йўли билан ҳал қилишни; давлатлар ўртасида тенг ҳуқуқлилик, бир-бирини тушуниш ва ўзаро ишончин, бир-бирининг манфаатларини ҳисобга олишни; икки ишларга аралашмаслигини, ҳар бир халқ ўз мамлакатидеги барча масалаларни мустақил ҳал қилиш ҳуқуқига эга эканлигини эътибор қилишни; барча мамлакатларнинг суверенитетини ва территориял бутунлигини қатъий ҳурмат қилишни; тўла тенглик ва ўзаро қудайлик асосида иқтисодий ва маданий ҳамкорлиқни ривожлантиришни назарда тутайди.

Тинч-тотув яшаш социализм билан коммунизмининг халқаро мисқисда тинч муносабалашуви учун асос бўлиб хизмат қилади ва улар ўртасидаги сифий курашнинг специфик формасидир. Социалистик мамлакатлар тинч-тотув яшаш шартини изчиллик билан ўқтайиб, жаҳон социалистик сис-

масининг капитализм билан муносабаси жараёнда жаҳон социалистик системасининг позицияларини тўхтовсиз мустахкамлаб боришга эришмоқда. Тинч-тотув яшаш шаронда капиталистик мамлакатлардаги ишчилар сифрининг кураши учун, инада қудайроқ имкониятлар вуқудга келади. Мустахкам ва қарам мамлакатлар халқларининг ўз озодлиги учун олиб бораётган кураши енгилашади. Тинч-тотув яшаш принципини қувватлаш буржуазиянинг терморлар уруши капиталистик жамиятнинг ҳукмрон сифринини ҳам амалсизлиги тушунган қисмининг манфаатларига ҳам мувофиқ келади. Тинч-тотув яшаш сисбати, янги коммуналларнинг қорқондорлари ва ҳарбий доиралариндан бошқа, бутун инсониятнинг тўла манфаатларига мувофиқ келади.

Совет Иттифоқи иктивий тузуми турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш сисбатини изчиллик билан ҳимоя қилиб келади ва бундан буюк ҳам ҳимоя қилади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси халқаро муносабатлар соҳасида қуйидаги вазифаларни қўяди:

— бошқа социалистик мамлакатлар билан, тинчликсевар давлатлар билан халқлар билан бирлида жаҳон урушининг олдини олиш учун ва жамият ҳаётида урушини батамом чиқариб ташлаш имкониятини берадиган шароитларни вуқудга келтириш учун барча воситалардан фойдаланиш;

— соғлом халқаро муносабатлар ўрнатиш йўлини тутиш, бир-бирига қарши турган барча ҳарбий ёллонларни тарқатиб юборишнинг эришини, есовуқ уруш-ни, халқлар ўртасида адоват ҳамда душманлиқни пропаганда қилишни тўхтатиш, бошқа мамлакатларнинг территориясида қўрилган барча чет эл ҳаво, денгиз, ракета ва бошқа ҳарбий базаларни тутатиш;

— қаттиқ халқаро контроль остида ёлпасига ва батамом қуролсизланишга эришиш;

— миллий мустақилликка эришиш ва уни мустахкамлаш учун курашдаётган Осиё, Африка, Латин Америкаси давлатлари билан тинчликни сақлашга ҳаракат қилаётган барча

халқлар ва давлатлар билан қардошларча дўстлик ва яқиндан ҳамкорлик қилиш муносабатларини мустахкамлаш;

— тинчликни таъминлаш мақсасида барча капиталистик мамлакатлар билан, шу жумладан, Америка Қўшма Штатлари, Буюк Британия, Франция, Германия Федератив Республикаси Япония, Италия ва бошқа мамлакатлар билан муносабатларини яхшилаш ва ривожлантиришга қаратилган актив изчил сисбат олиб бориш;

— халқаро ишчилар ҳаракатининг импералистик уруш сисбатига қарши чўнган барча отрядлари ва ташкилотларининг жанговар бирлашгини мустахкамлашга бутун қоралар билан ёрдам бериш;

— урушга қарши курашяётган барча кучларни жинслаштиришга қаратилган изчил йўл тутиш. Урушнинг олдини олишга иштилоётган барча ташкилотлар ва партияларни, тинчликни ва мамлакатлар ўртасидаги муносабатларни нормаллаштиришни ёқлаб қўйиётган бетарафлик ва пассивистик ҳаракатларни, буржуа доираларини Совет Иттифоқи тушунди ва қўллаб-қувватлайди.

— савдо, маданий алоқа, фан ва техника соҳасида халқаро ҳамкорлиқни ривожлантириш йўлини тутиш;

— тинчликни бундаги иштилоётган агрессор доираларга нисбатан жуذا ҳушёр туриш, ҳарбий авантюраларни бошлаб берувчиларни ўз вақтида фож қилиш, социалистик Ватанимизнинг, бутун социалистик лагернинг ҳафсизлиги ва дахлсизлигини таъминлаш учун барча зарур қораларни қўриш.

КПСС ва бутун совет халқи ҳамма ва ҳар қандай босқинчилик урушларига қарши, шу жумладан, капиталистик давлатлар ўртасидаги урушларга қарши, халқнинг озодлик ҳаракатларини бўғишга қаратилган маҳаллий урушларга қарши бундан буюк ҳам кураш олиб боради ҳамда энгилган халқларнинг муқаддас курашини, уларнинг имперализмга қарши олиб бораётган адолатли озодлик урушларини қўллаб-қувватлашга ўз бурчи деб ҳисоблайди.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси тинчлик ва халқлар дўстлиги байроғини баланд кўтариб боради.

И К К И Н Ч И Қ И С М

Совет Ипписроқи Коммунистик партиясининг коммунистик жамият куриш соҳасидаги вазифалари

КОММУНИЗМ—БУТУН ИНСОНИАТНИНГ ПОРЛОҚ ИСТИҚБОЛИ

Коммунистик жамият куриш совет халқининг бевоисита амалий вазифаси бўлиб қолди. Социализмининг тобора коммунизмга ўсиб ўтиши объектив қонуниятдир; бу ўсиб ўтиш совет социалистик жамиятининг бундан илгирги бутун тараққиёти давомида таъйёрланди.

Коммунизм нима?

Коммунизм — ишлаб чиқариш воситалари бир бутун умумхалқ милки бўлган, жамиятнинг барча аъзолари соғал жияхатдан батамом тенг бўлган сифсиз иқтимоий жамият бўлиб, бу жамиятда одамларнинг ҳар томонлама қамолатга етиб бориши билан бирга доимо тараққиш қила боровчи фан ва техника асосида ишлаб чиқариш кучлари ҳам ўсиб боради, иқтимоий бойлиқнинг барча қанчалари тўлиб-тошиб туради ва «ҳар қандай қобилиятга яраша, ҳар қандай эҳтиёжга яраша» деган бундай принцип амалга ошади. Коммунизм — эркин ва оғил эҳтиёжларнинг юксак даражада уюшган жамиятидир, бу жамиятда иқтимоий ўз-ўзини бошқариш қарор топади, жамият бахт-салоати йўлида меҳнат қилиш ҳамма учун биринчи ҳаётий эҳтиёж, аниланган зарурат бўлиб қолади, ҳар бир кишининг қобилияти унинг халққа энг кўп фойда келтиришни қўллаш ишга солинади.

Юксак коммунистик онг, меҳнатсеварлик ва интизом, жамият манфаатларига садоқат — коммунистик жамият кишининг асос фазилатларидир.

Коммунизм фан-техниканинг тез тараққиёти асосида иқтимоий ишлаб чиқаришнинг тўхтовсиз ўса боришини ва меҳнат умумдорлигининг юқори бўлишини таъминлайди, кишини энг мукаммал ва қудратли техника билан қуроллантиради, кишининг табиат устидан ҳукмронлигини гоят баълаб даражада кўтарайди, табиатнинг стихия кучларини тобора кўпроқ ва тўлароқ бошқаришга имкон беради. Бутун иқтимоий ҳўжалиқнинг планли суратда уюштирилиши юқори босқинчига эришилади, жамият аъзоларининг ўса бораётган эҳтиёжларини қондириш учун моддий бойликлардан ва меҳнат ресурсларидан энг самарали ва оқилона фойдаланиш таъминланади.

Коммунизм даврида сифлар, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги социал-иқтисодий ва маданий-мансий тафовутлар батамом йўқ бўлиб кетади: ишлаб чиқариш кучларининг ривожланиш даражаси ва меҳнатнинг характери жияхатдан, ишлаб чиқариш муносабатларининг формалари, мансий шароитлар, аҳолининг фаровонлиги даражаси жияхатдан қишлоқ шаҳар даражасигача кўтарилади. Коммунизм талаб қилган кишиларнинг ишлаб чиқариш фаолиятида ақлий меҳнат билан қисмоний меҳнат ўзвий суратда бирлашиб кетади. Иштелдиган аҳолида социал қатлам бўлиб қолмай, чўнки қисмоний меҳнат ҳодимлари ўз моддий-техника савияси жияхатдан ақлий меҳнат кишилари даражасигача кўтарилади.

Шундай қилиб, коммунизм жамиятининг сифларга ва социал қатламларга бўлинишга барҳам беради, ваҳоланки инсониятнинг ибтидоий даврдан ташқари бутун тарихи сифий жамият тарихи бўлиб, бу жамиятнинг қарам-қарши сифларга бўлиниши кишининг киши эксплуатация қилишга, миллатлар ва давлатлар ўртасида сифий кураш ва антагонизмга олиб келган эди.

Коммунизм даврида барча кишилар жамиятда тенг мақсатга эга бўладилар, ишлаб чиқариш воситаларида бир хил муносабатда бўладилар, ишлаб чиқариш шароитлари тенг бўлади ҳамда исомат ишларини бошқаришда актив қатнашадилар. Иқтимоий манфаатлар билан шахсий манфаатларнинг биринчи асосида шахс билан жамият ўртасида ўнги муносабатлар қарор топади. Кишиларнинг талаблари, улур нақадар қила-хил бўлмасин, ҳар томонлама қамолат топган кишининг соғлом, оқилона эҳтиёжларини ифодалайди.

Жамиятнинг узлуқсиз ривожланиш боришини таъминлаш, жамиятнинг ҳар бир аъзосига унинг ўсаётган эҳтиёжларига, индивидуал талабларига ва қишлоқ мувофиқ моддий ва маданий етмаётлар етказиб бериш — коммунистик ишлаб чиқаришнинг мақсоди. Кишиларнинг талаблари иқтимоий фондлар ҳисобидан қондирилади. Шахсий истеъмол буюмлари

ҳар бир жамият аъзосининг тўла эгалити ва ихтиёрига ўтади.

Юксак даражада уюштирилган ишлаб чиқаришга ва тараққиш топган техникага асосланган коммунистик жамият меҳнатнинг характерини ўзгартиради, лекин жамият аъзоларини меҳнатдан озод қилмайди. У асло бебошлар, иш ёқмаслар ва бекорчилар жамияти бўлмайди. Ҳар бир киши иқтимоий меҳнатда қатнашиб, жамиятнинг моддий ва маънавий бойликларининг муттасил қўлайиб боришини таъминлайди. Меҳнатнинг характери ўзгарганлиги, жамиятнинг техника билан қуролланиш даражаси ўсганлиги, онг юксак даражага кўтарилганлиги тўғрисида барча жамият аъзолари жамиятнинг бахт-саодати учун ихтиёрий ва ўз майли билан меҳнат қилиш ички эҳтиёжга кўчади.

Коммунистик ишлаб чиқариш мажбурий йўл билан эмас, балки иқтимоий бурчин аниланган асосида таъминланадиган, коммунистик жамиятнинг бутун уқлида белгилаб берилган юксак ушқоқлик, юксаклик ва интизомни талаб қилади. Меҳнат ва иқтисод ишлари малот келмайди, меҳнат фойдаси фақат тиркичилик воситаси бўлмасдан, чинакам ишюда, шодлик манбаига айланади.

Коммунизм иқтимоий ҳаёт тузилишининг олий формасидир. Ҳамма ишлаб чиқариш аъёлари, ўз-ўзини идора қилувчи ҳамма уюшмалар планли равишда тузилган умумий ҳўжалиқда иқтимоий меҳнатнинг ягона ритмида тармоник тарда боланади.

Коммунизм даврида миллатлар иқтисодий-сисий ва маънавий манфаатларининг тўла бирлиги, қардошларча дўстлик ва ҳамкорлик асосида тобора ҳар томонлама яқинлашиб боради.

Коммунизм — озод қишининг истеъдод ва талантлари, энг ақлий аҳолий ҳислатлари раванк топадиган ва тўла исомат бўладиган тузумдир. Ондавий муносабатлар моддий фарзлардан батамом тозаланади ва бутунлай бир-биринга муҳаббат ва дўстлик ҳислари асосига қўрилади.

Партия коммунистик жамият куришининг асосий вазифаларини белгилар аная. В. И. Лениннинг: «Коммунизм — Совет ҳокимияти плос бутун мамлакатни электрлаштиришдир», деган дохия формуласига амал қилади.

Илмий коммунизм партияси бўлган КПСС зарур тараққиш босқичларидан сакраб ўттиш, шунингдек эришилган даражада тўхтаб қолиш, олға қараб ҳаракатни тўхтатиб туриш мумкин эмаслигига амал қилиб, моддий ва маънавий шарт-шароитлар таъйинлаб ва етилиб бораган сари коммунистик жамият куриш вазифаларини илгари суриб ва ҳал этиб боради. Коммунизм куриш вазифаларини ҳал этиш изчил босқичлар билан амалга оширилади.

Совет Иттифоқи яқин ўн йилда (1961-1970 йилларда) коммунизмининг моддий-техника базасини яратиб бориб, аҳоли жон бошига махсулот ишлаб чиқариш бўйича капитализмининг энг кучли ва бой давлати бўлган АҚШдан ўтиб кетади; меҳнатхалқларнинг моддий фаровонлиги ва маданий-техника савияси энг кўтарилади, ҳамма моддий жиҳатдан етарли таъминланади; барча қолхў ва сохсоллар юқори умумли ва юқори даражада қўлайларга айланади; совет кишиларининг қудай уй-жойларга эҳтиёжи асосан таъминланади, оғир қисмоний меҳнат йўқолади; СССР иш кўни энг қиёқа бўлган мамлакатга айланади.

Иқтисодий ўн йилда (1971-1980 йилларда) коммунизмининг моддий-техника базаси яқинлади, барча аҳоли моддий ва маънавий етмаётлар билан мўл-қўл таъминланади; совет жамияти эҳтиёжга яраша тақсимлаш принципини амалга оширишга келиб етгади, аста-секин, бир бутун умумхалқ мулкига ўтилади. Шундай қилиб, СССРда асосан коммунистик жамият қўрилади. Коммунистик жамият куриш шундан кейинги даврда батамом туталанади.

Коммунизмининг улдувор биноси совет халқининг — ишчилар сифи, деҳқонлар, интеллигенциянинг зўр меҳнати билан барпо қилинади. Уларнинг меҳнати қанда муваффақиятли бўлса, улур мақсадли — коммунистик жамият куришини амалга ошириш шунча яқинроқ бўлади.

1. КПССНИНГ ИҚТИСОДИЙ ҚУРИЛИШ, КОММУНИЗМНИНГ МОДИЙ-ТЕХНИКА БАЗАСИНИ ЯРАТИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

Партия ва совет халқининг асосий иқтисодий вазифаси икки ўн йилдин моёйнада коммунизмининг моддий-техника базасини вуқудга келтиришдан иборат. Бунинг маъносис мамлакатни тўла электрлаштириш ва шу асосда саноат ва қишлоқ ҳўжалиқда иқтимоий ишлаб чиқариш техникаси, технологияси ва ташкилотини такомиллаштириш; ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш, уларни тобора тўлароқ автоматлаштириш; ҳалқ ҳўжалиқда кимёни кенг татбиқ этиш; ишлаб чиқаришнинг янги, иқтисодий жиҳатдан самарали соҳаларини, энергия ва материалларнинг янги қилларини ҳар томонлама ривожлантириш; табиат ресурсларидан ҳар томонлама ва рационал фойдаланиш; факни ишлаб чиқариш билан узвий равишда боғлаш ва илмий-техника тараққиёти суръатларини жадаллаштириш; меҳнатхалқларнинг юқори маданий-техника савияси; меҳнат умумдорлиги жиҳатдан энг ривожланган капиталистик мамлакатлардан анча устунилик деманкириш, бу — коммунистик тузум талабасининг мумим шартидир.

Натижада СССР ўз қудрати жиҳатидан мисли қўрилмаган ишлаб чиқарувчи кучларга эга бўлади, энг ривожланган мамлакатларнинг техника даражасидан ўтиб кетади ва аҳоли жон бошига махсулот ишлаб чиқариш бўйича дунёда биринчи ўринни эгаллайди. Бу, социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини тобора коммунистик муносабатларга айлантира боришнинг, саноат ва қишлоқ ҳўжалиқини ривожлантиришнинг асоси бўлиб хизмат қиладики, натижада жамият ва унинг барча граждларининг эҳтиёжларини мўл-қўл таъминлаш имконияти туғилади.

Капитализмдан фарқли ўлароқ, планли социалистик ҳўжалиқ системаси техника тараққиётини тезлаштиришни ва меҳнатга лаёқатли барча аҳолининг иш билан тўла таъминлигини қўшиб олиб боради. Автоматлаштириш ва комплекс механизациялаш социалистик меҳнатнинг тобора коммунистик меҳнатга ўсиб ўтиши учун моддий асос бўлиб хизмат қилади. Техника тараққиёти ишлаб чиқариш маданийига, барча ҳодимларини махсус ва умумий таълим бериб таъйинлаш талабни анча оширади. Янги техниканинг ривожланишидан совет кишининг меҳнат шароитини тўбдан яхшилаш ва енгилаштириш, иш кўнини қисқартириш ва туриш-туруш шароитини яхшилаш, оғир қисмоний меҳнатни, сўнгра эса ҳар қандай малакаси меҳнатни йўқотиш учун фойдаланилади.

Моддий-техника базаси жамиятнинг коммунизм тўла талабаси сари ривожланиши билан бир қаторда узлуқсиз ривожланиб ва такомиллашиб боради. Фан ва техниканинг ривожланиш даражаси, ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлаштириш даражаси доимо ўсиб боради. Коммунизмининг моддий-техника базасини яратиш жуذا кўп капитал маблағлар сарфлагани талаб қилади. Вазифа бу маблағлардан энг оқилона ва тежаб-тежаб, гоят самарали суратда ва вақтдан ютган ҳолда фойдаланишдан иборатдир.

Коммунизмининг моддий-техника базасини яратиш, СССР саноатини техника жиҳатдан дунёнинг энг мукаммал ва қудратли саноатига айлантириш, вазифаси оғир саноатини янада ривожлантиришни талаб қилади. Шу асосда ҳалқ ҳўжалиқининг бошқа барча тармоқлари: қишлоқ ҳўжалиги, истеъмол буюмлари ишлаб чиқарувчи саноат, курилиш, транспорт, алоқа, пўнингдек кишиларнинг маънавий эҳтиёжларига бевоисита хизмат қилувчи тармоқлар: савдо, умумий овнат-ланиш, соғлиқни сақлаш, уй-йўл ва коммунал ҳўжалиқ тармоқлари техника жиҳатдан қайта қуроллантирилади.

Совет Иттифоқида биринчи даражада оғир индустрия — техника тараққиётининг ва мамлакат иқтисодий қудратининг асоси яратилди. КПСС ишлаб чиқарувчи кучларининг ривожланиши ва мамлакатнинг мудоффа қобилиятини таъминловчи оғир индустрияни ўстириш тўғрисида бундан буюк ҳам тиймай ғамхўрлик қилади. Совет Иттифоқи тараққиётининг икки даврда оғир саноат техника тараққиёти асосида халқнинг эҳтиёжларини тобора тўлароқ қондириш мақсадида истеъмол буюмлари ишлаб чиқарувчи ҳалқ ҳўжалиқ тармоқларини ўсишини таъминлайдиган даражада ўсмоги лозим.

Шундай қилиб, оғир саноатнинг асосий вазифаси мамлакат мудофасининг эҳтиёжларини тўла қондиришдан, ишчиларнинг, совет жамиятининг ҳаётий эҳтиёжларини яхшироқ ва тўлароқ қондиришдан иборат.

КПСС шунга асосланиб саноат махсулотни ҳажмининг яқин 10 йил моёйнада — тахминан икки ярим ҳисса ошириш ва АҚШ саноат ишлаб чиқаришининг ҳозирги даражасидан ўзиб кетиш:

20 йил моёйнада — камида олти ҳисса қўлайтириш ва АҚШ саноат ишлаб чиқаришининг ҳозирги умумий ҳажмининг анча-оқарида қолдириб кетишни мулклайди.

Бунинг учун саноатда меҳнат умумдорлигини 10 йил моёйнада икки ярим ҳиссадан кўпроқ, 20 йил моёйнада эса тўрт-тўрт ярим ҳисса ошириш лозим. 20 йилдан сўнг совет саноатида меҳнат умумдорлиги АҚШдаги меҳнат умумдорлигининг ҳозирги даражасидан тахминан икки ҳисса, соғлаб ишлаб чиқариш бўйича эса, СССРда иш кўнининг қисқартирилиш муносабати билан, анча кўпроқ оқиб кетади.

Саноатнинг бундай интенсив ривожланиши унинг структурасида катта прогрессив сийлашларни талаб қилади. Энг кўп техника тараққиёти таъминловчи янги тармоқларнинг роли аинқиса ошади. Ёқилги ва энергетиканинг, хом ашё ва материалларнинг қамроқ самарали қиллари ўларнинг юқори самарали қиллари томонидан сиёиб чиқарилади, шу билан бирга улардан комплекс фойдаланиш кескин суратда ошади. Сийатик материалларнинг, янги сохсаларга эга бўлган металллар ва қўлайларнинг салмоғи анча ошади. Машиналар, приборлар ва аппаратларларнинг автоматика ва электр техника билан боғлиқ бўлган янги типлари тез ва кенг жорий қилинади.

Коммунистик жамият экономикасини куришининг асоси бўлган электрлаштириш ҳалқ ҳўжалиқининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда, барча ҳозирги замон техника тараққиёти таъминлашда етакчи роль ўйнайди. Шунинг учун электрэнергия ишлаб чиқариш суръатларининг устулигини таъминлаш зарур. Мамлакатни электрлаштириш плани; яқин ўн йилликда саноатда меҳнатнинг электр билан қуролланишини қарий уч ҳисса қўлайтиришни; арзон электрэнергия базасида кўп электр қуввати сарф қилинадиган ишлаб чиқаришларни кенг ривожлантиришни; транспортда, қишлоқ ҳўжалиқда, шаҳар ва қишлоқ аҳолисининг турмушда электрлаштиришни ёлпасига жорий қилишни назарда тутайди. Иккинчи ўн йилликда бутун мамлакатни электрлаштириш асосан туталанади.

Пиллик электрэнергия ишлаб чиқариш ўн йилликнинг охирига келиб 900-1000 миллиард киловатт-соатга, иккинчи ўн йилликнинг охирига келиб 2700-3000 миллиард киловатт-соатга етказилиши лозим. Бунинг учун Ингирма йил моёйнада электр станциялари қувватини шунга мувофиқ ҳолда ошириш, мамлакатнинг барча районларида юз минг километрлаб юқори вольтли магистрал ва тансимловчи шохобчалар куриш талаб қилинади. СССРнинг электрэнергия ширки районлардан мамлакатнинг Европа қисмига юборишга имкон берадиган ва бошқа социалистик мамлакатларнинг энергетика системаси билан боғланган, етарли даражада қувват резервларига эга бўлган ягона энергетика системаси вуқудга келтирилади.

Атом энергияси ишлаб чиқариш арзонлаша бораган сари атом электрстанциялари куриш, аинқиса бошқа энергия манбалари қамчил бўлган районларда авж оладирилади. Тинчлик мансалари билан ҳалқ ҳўжалиқда, демирликда, фанда атом энергиясидаи фойдаланиш кенгайтирилади.

Ҳозирги замон саноатининг асосини ташкил қилувчи металл ва ёқилги ишлаб чиқариши бундан буюк ҳам тез қўлайтириш, аввалгилек, энг мумим ҳалқ ҳўжалиқ планларидан бири бўлиб қолади. 20 йил моёйнада қора металл йилгига тахминан 230 миллиард тонна пўлат қуйишга имкон берадиган даражада эришади. Пўлат ишлаб чиқариш ҳалқ ҳўжалиқининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини ўша вақтга бориб техника тараққиёти эришган даражада мувофиқ суратда тўла таъминлайди лозим. Енгил, рангли ва нозир металллар ишлаб чиқариш аинқиса тезлашади, алюминий чиқариш анча қўлайли ва унинг электрлаштиришда, машинасозликда, курилишда ва рўзгорда ишлатилиши қўлайли. Нефть ва газни қўллаб чиқариш йўли изчиллик билан амалга оширилиб улардан кимё саноати учун хом ашё сифатида фойдаланиш ўса боради. Нефть чиқариш ҳалқ ҳўжалиқининг барча эҳтиёжларини тўла қондиришмо лозим.

Энг катта вазифалардан бири — кимё саноатини ҳар томонлама ривожлантириш, ҳалқ ҳўжалиқининг барча тармоқларида ҳозирги замон кимёсининг ютуқларини тўла фойдаланиш, ҳалқ бойлигини ошириш имконияти, ишлаб чи-

(Боши биринчи ва иккинчи бетларда)

2. Қишлоқ хўжалигининг ва қишлоқда ижтимоий муносабатларнинг ривожланиши

3. Халқ хўжалигига раҳбарлик ва планлаштириш

(ДАВОМИ БОР).

«Қизил Ўзбекистон» «Правда Востока» ва «Ўзбекистонги Сурх»
бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри
Р. 01023. Ншпр. Б. 1/8

«Қизил Ўзбекистон» «Правда Востока» ва «Ўзбекистонни Сурх»
бирлашган нашриётининг босмаҳонаси, Тошкент шаҳри
Р. 01023. Ншр. Б. 1/8